

Nr 516

Av herr **Persson, Karl, m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om inskränkning i rätten att förvärva jordbruksfastighet m. m.*

Kungl. Maj:ts proposition nr 165 syftar till att ersätta lagen om inskränkning i rätten att förvärva jordbruksfastighet av år 1948 och lagen om kronans förköpsrätt. I den sammanförda lagtexten ha endast gjorts smärre förändringar, till större delen endast av formell art.

I direktiven för utredningen som föregått lagförslaget, utredningens och departementschefens motivering ha emellertid gjorts uttalanden som vid ett aldrig så lite godtyckligt handhavande av lagen av de administrativa myndigheterna kunna innebära att den nya lagtexten tolkas till förmån för en ganska långt gående släpphänthet i fråga om sammanslagning av förut bestående och bärkraftiga jordbruk. Sålunda kan lagtexten i andra stycket av § 4 om att tillstånd må meddelas om fånet kan väntas medföra övervägande nytta för jordbruket, med stöd av andra uttalanden och med generös tillämpning, användas för tillståndsgivning av snart sagt vilka sammanslagningar som helst. Om en förutvarande jordägare i grannskapet med god kapitaltillgång bjuder över en spekulant med mindre kapital bakom sig, torde det mycket väl låta sig göra att med hänvisning till § 4, andra stycket, låta den förutvarande jordbrukaren sammanslå jordbruket med sitt förutvarande, oberoende av storleken, och så blir landsbygden en självägande och bofast jordbrukare mindre.

Avflyttningen från landsbygden har redan tagit så stora proportioner att alla till buds stående medel, som inte stå i direkt strid mot ekonomiska och rationella betingelser, måste användas för att hejda denna avflyttning. Svårigheterna att upprätthålla kulturell standard och trivsel för den kvarvarande befolkningen äro så stora och väl kända, att de inte behöva här ytterligare belysas. I mycket stora delar av vårt land är en någorlunda talrik bofast lantbefolkning en förutsättning för annat näringsliv på landsbygden, inte minst för skogsbruket, och detta gäller inte bara skogshuggare och körare, utan även i viss mån förädlingsindustrin. En förutsättning för att skapa och bevara en så rik och levande landsbygd som möjligt är säkerligen att göra allt vad göras kan för att bevara så många självägande jordbrukare som möjligt.

Det torde i det långa loppet finnas stora möjligheter att genom intensiv drift göra fler av de nuvarande jordbruken bärkraftiga. Landets befolk-

ning är ju dock i ständig tillväxt, och om det skall gå att förse den ständigt växande stadsbefolkningen med livsmedel i tillräcklig omfattning får inte livsmedelsproduktionen stagnera eller minska. Om man ser ut över landets gränser, är det väl blott en tidsfråga när det nuvarande överskottet på livsmedel blir fördelat på jordens befolkning, så att svält i största möjliga grad undviks, och då blir det säkerligen inget överskott.

Med det sagda ha vi velat varna för att den nya lagen får en sådan avfattning att den pågående avflyttningen från landsbygden ytterligare förstärkes. Det är ytterst viktigt att lagtexten inte får sådan utformning att den ger utrymme för en godtycklig tillämpning. Skydd mot alltför långt gående sammanslagning av jordbruk torde kunna ske genom ett tillägg till § 4, andra stycket, att sammanslagning inte får ske längre än till jordbruk, vars brukare kan beräknas få sin huvudsakliga inkomst av det arbete han och hans familjemedlemmar utföra på brukningsdelen.

Med stöd av ovanstående hemställes,

att riksdagen beslutar följande tillägg till § 4, andra stycket i lagen om tillstånd att förvärva jordbruksfastighet: Tillstånd må vägras om genom fånget nybildas större jordbruk än bondejordbruk, dvs. jordbruk vars brukare kan beräknas få sin huvudsakliga inkomst av det arbete han och hans familjemedlemmar utföra på brukningsenheten.

Dessutom hemställes att vederbörande utskott i sitt utlåtande beaktar vad ovan anförts.

Stockholm den 26 april 1955

Karl Persson

Alvar Andersson

Nils Franzén